

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Татаренко Світлана Вячеславівна, 1971 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1995 році Сімферопольський державний університет за спеціальністю «Психологія» та здобула освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліста», працює на посаді старшого оперуповноваженого в особливо важливих справах управління Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області, Національна поліція України, м. Дніпро, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Донецького державного університету внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький, від 30 жовтня 2024 року № 607, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради:

Олексій ОДЕРІЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Рецензентів:

Ольга КОВАЛЬОВА, доктор юридичних наук, доцент, декан факультету № 1, Донецький державний університет внутрішніх справ;
Олександр МАКАРЕНКО, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Офіційних опонентів:

Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, проректор, Національна академія внутрішніх справ;
Олег ШКУТА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін інституту права та безпеки, Одеський державний університет внутрішніх справ,

на засіданні 27 грудня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Світлані ТАТАРЕНКО на підставі публічного захисту дисертації «Методика розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому державному університеті внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький.

Науковий керівник – Пилип ЄПРИНЦЕВ, доктор юридичних наук, доцент, Донецький державний університет внутрішніх справ, проректор університету – директор Криворізького навчально-наукового інституту.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому дотримано вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Зокрема, досліджено та розроблено методика розслідування кримінальних правопорушень проти довілля.

Так, уперше:

- надано криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень проти довілля залежно від їх наслідків;
- розкрито типові слідчі ситуації подальшого етапу розслідування кримінальних правопорушень проти довілля;
- визначено об'єкти, які підлягають огляду при розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля.

Удосконалено:

- типовий портрет особи правопорушника, що вчиняє кримінальні правопорушення проти довілля;
- типовий предмет кримінально-протиправного посягання кримінальних правопорушень проти довілля;
- типові способи вчинення кримінальних правопорушень проти довілля;
- систематизовано типові слідчі ситуації у ході розслідування кримінальних правопорушень проти довілля.

Набули подальшого розвитку:

- типові наслідки кримінальних правопорушень проти довілля;
- специфіка підготовки і проведення огляду місця події при розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля;
- предмет допиту свідків, потерпілих, підозрюваних при розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля.

Дисертація виконана державною мовою та відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерством освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей, у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Татаренко С.В. Криміналістичний портрет особи, що вчиняє кримінальні правопорушення проти довілля. *Juris Europensis Scientia*. 2022. № 3. С. 120-125.

2. Татаренко С.В. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень проти довкілля. *Київський часопис права*. 2022. № 2. С. 181-187.

3. Татаренко С.В. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень проти довкілля. *Українська поліцейстика : теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2 (6). С. 44-49.

4. Татаренко С.В. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля. *Правовий часопис Донбасу*. 2023. № 3 (84). С. 63-69.

5. Татаренко С.В. Судові експертизи в розслідуванні кримінальних правопорушень проти довкілля. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2023. № 3. С. 62-71.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Олексій ОДЕРІЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1, Донецький державний університет внутрішніх справ, голова ради – виступ позитивний, без зауважень.

2. Ольга КОВАЛЬОВА, доктор юридичних наук, доцент, декан факультету № 1, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дала позитивну рецензію із зауваженнями:

- Дисертанткою зауважено, що «важливим у підготовці до допиту є визначення його предмету та переліку орієнтовних питань», проте у дисертації (розділ 3.2.) не надано переліку орієнтовних питань учасників кримінального провадження.

- У підрозділі 3.3. «Судові експертизи у розслідуванні кримінальних правопорушень проти довкілля» визначено специфіку призначення і проведення судових експертиз, надано переліки питань, що ставляться на вирішення експертів при проведенні екологічної, ветеринарної, біологічної, хімічної експертиз. Проте не досліджено ключові аспекти призначення і проведення ґрунтознавчої та санітарно-епідеміологічної експертиз.

- До криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень проти довкілля віднесено: 1) предмет кримінально-протиправного посягання; 2) особа правопорушника; 3) спосіб вчинення протиправного діяння; 4) обстановка кримінального правопорушення; 5) типові сліди кримінального правопорушення; 6) наслідки кримінального правопорушення. Проте, доцільним було б розглянути в структурі криміналістичної характеристики ознаки, що надають інформацію про механізм вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля.

3. Олександр МАКАРЕНКО, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дав позитивну рецензію із зауваженнями:

- Дисертанткою наведено ознаки кримінальних правопорушень проти довкілля до яких належать: предмет кримінально-протиправного посягання,

суспільна небезпечність, причинно-наслідковий зв'язок, наслідки вчинення кримінальних правопорушень. Однак, не віднесено до ознак вказаних кримінальних правопорушень латентність, що ускладнює їх виявлення і припинення.

- У підрозділі 3.1. досліджено специфіку проведення огляду місця події, стадії цієї слідчої (розшукової) дії та особливості фіксації її ходу. Зважаючи на те, що огляд місця події досить часто відбувається на відкритих ділянках місцевості, актуальним є вивчення питання меж проведення огляду місця події.

- Недостатньо розкритим у підрозділі 3.2. залишилось питання допиту підозрюваних в конфліктних ситуаціях, а саме у випадку, коли особа відмовляється давати показання.

4. Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, проректор, Національна академія внутрішніх справ, опонент – дав позитивний відгук із зауваженнями:

- У підрозділі 2.1. «Початковий етап розслідування кримінальних правопорушень проти довілля» детально розглянуто аспекти виявлення кримінальних правопорушень проти довілля, однак потребує вивчення питання взаємодії правоохоронних органів щодо виявлення вказаних кримінальних правопорушень.

- У підрозділі 2.2. «Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти довілля» наведено обставини, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень проти довілля, проте не розкритим залишилось значення вказаних обставин у практичній діяльності працівників досудового розслідування.

- Розділ 3 «тактичні рекомендації щодо розслідування кримінальних правопорушень проти довілля» присвячено вивченню тактики проведення слідчих (розшукових) дій, проте залишена поза увагою тактика проведення слідчого експерименту під час розслідування кримінальних правопорушень проти довілля.

- У підрозділі 3.2. «Допит у розслідування кримінальних правопорушень проти довілля» окреслено специфіку допиту свідків, підозрюваних та потерпілих під час розслідування кримінальних правопорушень проти довілля, визначено тактичні прийоми, які доцільно використовувати при допиті учасників кримінального провадження. Дисертанткою не розглянуто особливості проведення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях.

- У підрозділі 3.3. «Судові експертизи у розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля» значну увагу приділено специфіці призначення екологічної, хімічної, біологічної, ветеринарної, технічної, судово-медичної експертиз. Проте, не висвітлено основні положення призначення і проведення санітарно-епідеміологічної експертизи, ґрунтознавчої, іхтіологічної, гідротехнічної, будівельно-технічної, зоологічної, криміналістичної.

5. Олег ШКУТА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін інституту права та безпеки, Одеський

державний університет внутрішніх справ, опонент – дав позитивний відгук із зауваженнями:

- У підрозділі 1.4. «Елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень проти довілля» зазначено, що «особа правопорушника є сполучним елементом для всіх інших елементів криміналістичної характеристики будь-якого кримінального правопорушення, оскільки предмет кримінально-протиправного посягання, спосіб вчинення кримінального правопорушення, залишені сліди тощо завжди обумовлені особистісними якостями правопорушника, а дії, які він реалізовує під час вчинення кримінального правопорушення є взаємозалежною системою внутрішніх (психічних) і зовнішніх (динамічних) проявів». Проте в повному обсязі не розкрито питання кореляційних зв'язків криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень проти довілля.

- Зважаючи на те, що дисертантом приділено значну увагу наслідкам кримінальних правопорушень проти довілля, необхідним було б розглянути в структурі криміналістичної характеристики вказаних кримінальних правопорушень причинно-наслідкові зв'язки між діями (бездіяльністю) та наслідками, які настали.

- У дисертації не дослідженим залишилось питання щодо заходів протидії кримінальним правопорушенням проти довілля, а також суб'єктам, уповноваженим на здійснення заходів щодо попередження та припинення досліджуваних кримінальних правопорушень.

- На позитивну оцінку заслуговує наданий типовий портрет правопорушника, що вчиняє кримінальні правопорушення проти довілля: громадянин України – 100 %; чоловіча стать – 99,2 %; жіноча стать – 0,76 %; загальний суб'єкт – 99,6 %; спеціальний суб'єкт – 0,3 %; вища освіта – 8,07 %; середня освіта – 91,9 %; неодружені – 35,7 %; одружені – 40,3 %; не працюють – 61,9 %; працюють – 18,8 %; приватні підприємці – 1,5 %; не судимі – 32,3 %; судимі – 35,6 %; мають на утриманні малолітніх дітей – 3,84 %; мають на утриманні неповнолітніх дітей – 9,2 %; є опікунами – 0,3 %. Однак, вважаємо за необхідне дослідити ознаки, які надають характеристику моральним якостям і психологічному стану правопорушника, а також особливості, що характеризують його звички, вміння або навички.

- У дисертаційному дослідженні детально окреслено тактику проведення допиту, стадії допиту та визначено тактичні прийоми, які застосовуються слідчими для подолання конфліктних ситуацій. Зазначено, що у ході розслідування кримінальних правопорушень проти довілля проводиться допит: а) очевидців та учасників події в якості свідків – 100 %; б) потерпілого – 21,3 %; в) підозрюваного – 71,4 %; г) експертів або спеціалістів в якості свідків – 46,9 %. Однак, у дисертації не відображено специфіку допиту експертів та спеціалістів.

Результати відкритого голосування: «за» п'ять членів ради,
«проти» немає.